

EUROOPA KOHTU OTSUS

25. oktoober 1977*

[...]

1. Menetlus – Tühistamishagi – Varasemat akti kinnitav akt – Vastuvõetamatus
2. Menetlus – Konkurents – Õigusrikkumise tuvastamise avaldus – Otsus – Tühistamishagi – Vastuvõetavus
(EMÜ asutamislepingu artiklid 85, 86 ja artikli 173 teine lõik; nõukogu määruse nr 17 artikli 3 lõike 2 punkt b)
3. Konkurents – Turgu valitsev seisund – Mõiste
(EMÜ asutamislepingu artikkel 86)
4. Tõhus konkurents – Mõiste
(EMÜ asutamislepingu artiklid 3 ja 85)
5. Konkurents – Selektiivse edasimüügi süsteemid – Vastuvõetavus – Tingimused
(EMÜ asutamislepingu artikkel 85)
6. Konkurents – Konkurentsivormid – Hind ja muud elemendid – Selektiivne edasimüük – Võrkude mitmekordistamine – Komisjonipoolne kontroll
(EMÜ asutamislepingu artikkel 85)
7. Konkurents – Selektiivse edasimüügi süsteemid – Tunnustatud edasimüüjad – Tunnustamistingimuste täitmise kontroll – Vastuvõetavus
(EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõige 1)
8. Konkurents – Hulgimüüjad – Jaemüüjad – Ülesannete lahutamine – Vastuvõetavus
(EMÜ asutamislepingu artikkel 85)
9. Konkurents – Hulgimüüjad – Edendamiskohustus – Vastuvõetavus
10. Konkurents – Mittespetsialiseerunud hulgimüüjad – Spetsiaalse osakonna avamise kohustused – Käibekohustus – Vastuvõetavus

[...]

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Kohtuasjas 26/76,

Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. Kg, asukoht Schlüterstraße 3, 4 Düsseldorf, esindaja: advokaat von der Osten, Düsseldorf, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Robert Elter, 11 boulevard Royal,

hageja,

ja

Verband des SB-Grosshandels e.V., asukoht Theaterstraße 8, 3 Hannover, esindaja: advokaat Bartholatus, Hamburg, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Robert Elter, 11 boulevard Royal,

menetlusse astuja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse ametnik Dieter Oldekop, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o selle õigusnõunik Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

kostja,

ja

SABA (Schwarzwälder Apparate-Bau-Anstalt August Schwer und Söhne), asukoht Villingen-Schwenningen, esindaja: advokaat Christian Hootz, Stuttgart, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Georges Reuter, 12 rue Notre-Dame,

menetlusse astuja,

mille eesmärgiks on Euroopa Ühenduste Komisjoni 15. detsembri 1975. aasta otsuse (ühe EMÜ asutamislepingu artikli 85 järgmise küsimuses algatatud menetluse kohta) (IV/847-SABA, EÜT L 28, 3.2.1976, lk 19) tühistamine,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed M. Sørensen ja G. Bosco, kohtunikud A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe ja A. Touffait,

kohtujurist: G. Reischl,

kohtusekretär: A. Van Houtte

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Hagiga, mille esitas firma Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG (edaspidi “Metro”) ja mis jõudis Euroopa Kohtu kantseleisse 11. märtsil 1976, taotletakse esiteks komisjoni 15. detsembri 1975. aasta otsuse (EÜT L 28, 3.2.1976, lk 19) (EMÜ asutamislepingu artiklis 85 järgmise küsimuses algatatud menetluse kohta, mis käsitles äriühingu Schwarzwälder Apparate-Bau-Anstalt August Schwer und Söhne GmbH (edaspidi SABA) poolt ühisturul oma kaubamarki kandvate meelelahutuselektroonika seadmete turustamiseks kasutuselevõetud selektiivse edasimüügi süsteemi) tühistamist.

Hagiga taotletakse teiseks, et Euroopa Kohus tühistaks komisjoni 14. jaanuari 1976. aasta kirjas sõnastatud keeldumise pöörduda oma 15. detsembri 1975. aasta otsuse juurde tagasi, võtmaks arvesse vastuväiteid, mille hageja esitas uuesti, kuigi tal oli juba olnud võimalus esitada need asjaomaste ja kolmandate isikute ärakuulamisel, mille komisjon korraldas vastavalt 6. veebruari 1962. aasta määruse 17 artiklile 19 ja komisjoni 25. juuli 1963. aasta määrusele nr 99/63 enne vaidlustatud otsuse tegemist.

Selle otsuse artikliga 1 tunnistati, et SABA kehtestatud müügingimused siseturul (1972. aasta maikuu väljaanne) ei kuulu EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, samal ajal kui artikliga 2 otsustab komisjon, et kõnesoleva edasimüügisüsteemi teiste sätete suhtes ei kohaldata lõiget 1, nagu näeb ette artikli 85 lõige 3.

2. Kuigi hagiga taotletakse kogu vaidlustatud otsuse tühistamist, näitab esitatud nõuete arutamine, et nendega vaidlustatakse ainult selle otsuse artikli 2 seaduslikkus.

Vastuvõetavus

a. 14. jaanuari 1976. aasta kiri

3. Komisjon vaidlustas hagi vastuvõetavuse, mis puudutab seda, et hagi on suunatud tema 14. jaanuari 1976. aasta kirjas sõnastatud keeldumise vastu.

4. See keeldumine ainult kinnitab 15. detsembri 1975. aasta otsust ning viimase tühistamine toob kaasa ka selle keeldumise tühistamise, nii et selles teises punktis tuleb hagi pidada esemeta hagiks ja seega vastuvõetamatuks.

b. 15. detsembri 1975. otsus

5. SABA, kes astub menetlusse, et toetada komisjoni nõudeid, leiab, et hagi on vastuvõetamatu, sest otsus, mille Metro vaidlustas, ei puuduta teda otseselt ja isiklikult.

6. EMÜ asutamislepingu artikli 173 teise lõigu järgi võib iga füüsiline või juriidiline isik „algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus”.

Kuna vaidlustatud otsus ei ole adresseeritud Metrole, tuleb teha selgeks, kas see puudutab teda otseselt ja isiklikult.

7. Metro on nn iseteeninduslik hulgimüügiettevõtte, kes tegutseb umbes kolmekümnes kohas Saksamaa Liitvabariigis, samuti mõnedes teistes liikmesriikides.

See edasimüügi vorm, mille tõttu ta konkureerib teistega ja eelkõige spetsialiseerunud hulgimüüjatega, seisneb selles, et ta varub kaupa tootjatelt laia valiku toidukaupu (toiduosakond) ja muid kaupu (mittetoidukaupade osakond), et müüa neid edasi peamiselt jaemüüjatele, et need müüksid neid edasi, või kaubandus-, käsitöö- või tööstusettevõtete pidajatele, et need kasutaksid ostetud kaupu oma asutuses kutsetöö eesmärkidel või ka müüksid neid edasi lõplikele eratarbijatele, keda nimetatakse “institutsionaalseteks”, kuid olgu siiski öeldud, et selle viimase funktsiooni üle pooled vaidlevad.

Metro müüb neid tooteid edasi “cash and carry” süsteemis, mille kohaselt ostjad ostavad müügikohtades kaupa, mis on ladustatud nii, et kliendil oleks kerge seda endal kaasa võtta, need on pandud välja lihtsalt ning nende eest makstakse kohe ära, millega kaasnevad madalamad hinnad ja võimalus rahuldada väiksema kasumiga kui traditsioonilise hulgimüügi kasum.

Seda edasimüügi vormi iseloomustavad niisiis samaaegselt spetsiaalsed müügimeetodid ja selle klientuuri laad, kellele hulgimüüja on orienteeritud.

8. Hagejale, kes palus SABA võtta ennast hulgimüüjaks, et ta saaks müüa edasi meelelahutuselektronika seadmeid, vastati keeldumisega, sest ta ei olnud nõus teatud arvu tingimustega, mis SABA on oma hulgimüüjatele kehtestanud, tingimustega, mis hageja arvates ei sobivat kokku iseteenindusliku hulgimüügi struktuuriga, mida tema kasutavat.

Nii olevat eelkõige SABA hulgimüüjate suhtes kehtestatud keeluga tarnida SABA seadmeid kutselistele lõpptarbijatele, see tähendab ettevõtjatele või käsitöölisele, kes ei kuulu elektronikaharusse, kuid kasutavad ostetud seadmeid oma asutuses kutsetöö eesmärgil, samuti keeluga tarnida “institutsionaalsetele” lõpptarbijatele ning ka kohustustega, mis kehtestati hulgimüüjate suhtes neid SABAGA siduva koostöölepinguga.

Menetlusse astuja SABA sõnutsi seevastu olevat need tingimused kooskõlas Metro tegevusega, kelle keeldumine olevat põhjendatav pigem

müügipoliitikaga, mille eesmärk on ajada oma isikus segi hulgi- ja jaemüüja roll, millega SABA ei saavat nõustuda, võttes arvesse tema edasimüügisüsteemi struktuuri, mis eraldavat selgelt need kaks funktsiooni vastavalt Saksamaa Liitvabariigi õigusaktidele, nagu ta kinnitab.

9. Nimetatud keeldumise tõttu esitas hageja 7. ja 9. novembril 1973 komisjonile vastavalt määruse nr 17 artikli 3 lõike 2 punktile b avalduse, milles ta palus tuvastada, et SABA kasutuselevõetud edasimüügisüsteem kujutab endast EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rikkumist, ning teha sellele lõpp.

10. SABA omalt poolt oli 1962., 1963., 1969. ja 1972. aastal selleks, et saada negatiivset tõendit määruse nr 17 artikli 2 tähenduses või vabastust keelu kohaldamisest EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 ja määruse nr 17 artikli 6 tähenduses, teavitanud komisjoni oma müügitingimustest siseturul, oma ainumüügilubade kokkulepetest, mis ta on sõlminud teistes liikmesriikides asuvate ettevõtetega, "kohustusliku edasimüügi kokkulepetest", millele ta oli lasknud oma edasimüüjatel – hulgi- ja jaemüüjatel – Saksamaa Liitvabariigis alla kirjutada, ning "SABA hulgimüüjate ja spetsialiseerunud jaemüüjate EMÜs kohustusliku edasimüügi kokkulepetest".

22. juulil 1974, pärast Metro esitatud kaebust, teavitas SABA ka tüüpkoostöölepingust, mis on tema tunnustatud hulgimüüjatele kohustuslik.

11. Komisjon, kes leidis, et Metro kaitses seaduspärast huvi, paludes tuvastada võimalik õigusrikkumine, uuris nii Metro kui ka SABA avaldusi.

Olles esialgses staadiumis teatanud Metrole, et leiab, et tema kaebust ei saa rahuldada, paludes tal samal ajal 6. detsembri 1974. aasta faksiga vastavalt määruse nr 99/63 artiklile 6 esitada oma kommentaarid, muutis ta hageja esitatud kommentaaride põhjal ja pärast tema ärakuulamist osaliselt oma seisukohta ning kohustas SABAt kõrvaldama kohustused, mida ta hulgimüüjatele kehtestab, eelkõige kutselistele lõpptarbijatele müümise keelu.

Pärast seda, kui SABA nõustus muuhulgas selle muudatusega, tegi komisjon vaidlustatud otsuse, millega on siiski säilitatud hageja haldusmenetluse käigus kritiseeritud edasimüügisüsteemi iseärasused mitmes punktis.

12. Metro, kes leidis, et niiviisi heaks kiidetud edasimüügisüsteem säilitab ebaseaduslikud takistused, mille tõttu teda ei võeta SABA hulgimüüjaks, esitas käesoleva hagi.

13. Eespool toodud asjaoludest selgub, et vaidlustatud otsus tehti eelkõige Metro esitatud kaebuse põhjal ja selles võetakse seisukoht SABA edasimüügisüsteemi sätete kohta, mida see ettevõtte kasutas ja kasutab jätkuvalt Metro vastu, et põhjendada oma keeldumist müüa viimasele kaup ja tunnistada teda oma hulgimüüjaks, ning mida hageja oli seetõttu oma kaebuses hukka mõistnud.

Samaaegselt hea õigusemõistmise ning artiklite 85 ja 86 õige kohaldamise huvides peab füüsilistel ja juriidilistel isikutel, kellel on määruse nr 17 artikli 3 lõike 2 punkti b järgi õigus taotleda komisjonilt nimetatud artiklite 85 ja 86 rikkumise tuvastamist, olema juhul, kui nende avaldust ei rahuldatud täielikult või osaliselt, õiguskaitsevahend, mille abil nad saavad kaitsta oma seaduspäraseid huve.

Selles olukorras tuleb nõustuda, et vaidlustatud otsus puudutab hagejat otseselt ja isiklikult artikli 173 teise lõigu tähenduses ning et hagi on niisiis vastuvõetav.

Sisu

14. Hageja sõnutsi rikkus komisjon vaidlustatud otsust tehes nii EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõiget 3, vabastades SABA artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisest, samal ajal kui niisuguse vabastuse andmise tingimused ei olnud täidetud, ning EMÜ asutamislepingu artiklit 86, lubades kuritarvitada valitsevat seisundit.

15. EMÜ asutamislepingu artikli 86 saab siin kohaldada ainult siis, kui SABA-l on valitsev seisund, nii et kõigepealt tuleb teha selgeks, kas see on nii.

I – Valitseva seisundi olemasolu

16. Toetamaks oma väidet, et SABA-l on turgu valitsev seisund Saksamaa Liitvabariigi meelelahutuselektronika turul, väidab hageja, et selles liikmesriigis toodavad meelelahutuselektronika seadmeid aktiivselt kümme tootjat, kuid et kuuel nendest on turuosad, mis hõlmavad koos enamuse turust, kaasa arvatud SABA, kellel on värviteleviisorite valdkonnas keskmisest suurem turuosa, sest ta toodab iga päev tuhat seadet.

Ta lisab, et oma kõrge kvaliteedi tõttu on SABA seadmed vaatamata hinnale klientide hulgas hinnas, nii et edasimüüja peaks oma pakutavas tootevalikus suutma pakkuda ka SABA seadmeid, vastasel juhul satub ta ebasoodsasse konkurentsiolukorda.

17. Komisjoni esitatud tõendite põhjal, mida hageja ei ole vaidlustanud, on meelelahutuselektronika turul kakskümmend kuus Saksa tootjat, kellest kaheksale, nende hulgas SABA, kuulub 90% turust, kusjuures SABA turuosa on 5–10%;

Mis puudutab eriti televiisoreid, mille osas hageja toob oma ütluste kinnituseks ära nende päevatoodangu, siis komisjoni 1975. aasta andmetest, millega hageja näitlike andmetega nõustub, selgub, et kaheksa tootjat hoiavad enda käes 91% Saksa turust, kellest üks 25%, kolm 10%, samal ajal kui nelja teise tootja, nende hulgas SABA turuosa on 7–8%.

Nendest andmetest selgub, et isegi kui arvesse tuleks võtta pigem värviteleviisorite turgu kui kõigi meelelahutuselektronikatoodete turgu –

millele ei ole viidatud ja mida ei ole ammu tõestatud –, oleks tegemist üsna tagasihoidlike turuosadega.

Kuigi enda käes hoitav turuosa ei ole tingimata ainus kriteerium, mis näitab, kas tegemist on valitseva seisundiga, võib siiski täie õigusega öelda, et nii väikesed turuosad nagu SABA oma välistavad – välja arvatud erijuhtudel – väga tehniliste, kuid ostjate laia massi silmis kergesti üksteist asendavate toodete turul valitseva seisundi olemasolu.

See on nii seda enam, et on selge, et erinevate tootjate vahel valitseb elav konkurents.

Asjaolu, et kõnesoleva toote kvaliteet peab õhutama edasimüüjaid kaasama seda oma pakutavasse tootevalikusse, ei ole iseenesest tõsiasi, mis võimaldab tootjal tegutseda märkimisväärsel määral nii, et ta ei pea arvestama oma konkurentide käitumisega, ning järelkult tagab talle valitseva seisundi, vaid see on konkureerimisvahend teiste vahendite hulgas.

Sama lugu on asjaoluga, millele viitavad hageja ja menetluse astuja Verband des Selbstbedienungs-Großhandels (edaspidi “SB-Verband”), et teised meelelahutuselektroonika tootjad olevat võtnud kasutusele või olevat valmistunud kasutusele võtma selektiivse edasimüügi süsteemi, mis on samalaadsed sellega, mille komisjon vaidlustatud otsusega heaks kiitis.

Seda asjaolu võib vajaduse korral arvesse võtta, hinnates, kas vaidlustatud süsteem on kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikliga 85, kuid selle tagajärg ei saa antud olukorras olla see, et SABA seisundit turul käsitletakse valitseva seisundina.

18. Kuna SABA-l ei ole valitsevat seisundit EMÜ asutamislepingu artikli 86 tähenduses, ei saa seda õigusnormi tema suhtes kohaldada, nii et selle osas, mis puudutab nimetatud sätte rikkumist, tuleb hagi tagasi lükata.

II – Artikli 85 kohaldamine

19. Hageja sõnutsi on vaidlustatud otsuse artikli 2 puhul tegemist võimu kuritarvitamisega, sest komisjon olevat jätnud tähelepanuta “selle, mis on artikliga 85 kehtestatud kaitse ese (nimelt) konkurentsivabadus tarbija huvides ning mitte ühe tootja ja teatud kindla ettevõtjate rühma paralleelsete huvide kaitse, mille eesmärk on saavutada müügihinnad, mida viimased peavad rahuldavateks”.

Juhul, kui vaidlusalust edasimüügisüsteemi tuleb pidada selliseks, mille saab artikli 85 lõike 3 alusel artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisest vabastada, väidab hageja lisaks, et komisjon kohaldas seda õigusnormi valesti, lubades erandkorras konkurentsipiiranguid, mis ei olevat hädavajalikud, et saavutada tootmise parandamise või tehnilise ja majandusliku progressi

ellujäämine uute edasimüügivormide kõrval, mis on keskendatud teist laadi konkurentsipoliitikale, kuulub eesmärkide hulka, mida võib saavutada, minemata vastuollu artikli 85 lõikes 1 sätestatud keeluga, ning kui see läks täielikult või osaliselt vastuollu, artikli 85 lõike 3 raames.

Nii on see seda enam, kui need tingimused aitavad lisaks kaasa konkurentsi parandamisele, kui vaid see puudutab muid elemente peale hinna.

22. Isegi kui ühelt ja teiselt poolt esitatud arvud, mis käsitlevad hinnakonkurentsi olemasolu SABA edasimüüjate vahel, näitavad teatud jäikust hinnastruktuuris, ei võimalda need siiski eelkõige samaaegselt sama kaubamärgi kandvate toodete (*intra-brand*) vahel valitsevate muude konkurentsiegurite ning erinevate kaubamärkide vahel valitseva tegeliku konkurentsi tõttu järeldada, et meelelahutustehnika sektoris on tegemist konkurentsi piiramise või kõrvaldamisega.

Komisjoni ülesanne on siiski hoolitseda selle eest, et selle struktuuri jäikus ei tugevneks, mis võib toimuda, kui selektiivse edasimüügi võrgud sama toote turustamisel mitmekordistuvad.

Omistades taotletud keelu kohaldamise vabastuse ainult 21. juulini 1980, jättis komisjon endale võimaluse vaadata mõistliku aja jooksul läbi oma selles osas tehtud otsuse tagajärjed.

Selles olukorras tuleb väide, et tegemist oli võimu kuritarvitamisega, tagasi lükata.

B – Artikli 85 lõike 3 kohaldamine

23. Selles osas käsitlevad hageja etteheited nelja punkti, mis on järgmised:

a) SABA edasimüüjatele – hulgemüüjatele ja jaemüüjatele – kehtestatud kohustus hoolitseda selle eest, et edasimüüjad, kellele nad tarnivad SABA seadmeid, oleksid tunnustatud edasimüüjad, ning teostada selles osas teatud arv kontrole;

b) SABA hulgemüüjatele Saksamaa Liitvabariigis kehtestatud keeld tarnida seadmeid nn “institutsionaalsetele” lõpptarbijatele;

c) samadele hulgemüüjatele kehtestatud kohustus hoolitseda nn “kutselistele” lõpptarbijatele tarnimise korral selle eest, et nood eraldavad ostetud seadmed kasutamiseks eranditult oma ettevõtte tootlikkuse huvides, välistades igasuguse erakasutamise;

d) hulgemüüjatele kehtestatud kohustus teha koostööd SABA võrgu arendamiseks, sõlmides viimasega ostukavasid, mis lepatakse kokku igaks poolaastaks.

Hageja sõnutsi kujutavad need elemendid endast konkurentsipiiranguid, mille suhtes komisjon teeb artikli 85 lõikes 3 kirjeldatud keelu mittekohaldamise erandi, kuigi need ei ole hädavajalikud, et saavutada antud juhul selle õigusnormi eesmärke, ning mis lisaks kahjustavad teiste edasimüügikanalite olemasolu, näiteks iseteeninduslikud hulgimüügiettevõtted, mis põhinevad teistsugusel konkurentsipoliitikal.

24. Enne nende etteheidete analüüsimist tuleb märkida, et sellest, et vaidlustatud otsuse artiklis 2 kirjeldatud selektiivse edasimüügi süsteemi sätted vabastati artikli 85 lõike 3 järgi keelu kohaldamisest, ei järeldu komisjoni sõnutsi veel, et iga selle süsteemi element on kooskõlas artikli 85 lõikega 1.

Nii vaidlustatud otsuse põhjendustest kui ka suulise menetluse käigus esitatud täpsustustest selgub vastupidi, et ainult mõned nendest elementidest kujutavad endast konkurentsipiiranguid, mis on vaja vabastada keelu kohaldamisest.

Kostja sõnutsi ei ole konkurentsipiiranguteks: a) edasimüüjana tunnustamise tingimused, mis on seotud edasimüüjate kutsekvalifikatsiooni, müügipersonali tehniliste teadmiste, SABA hulgimüüjate osalemisega klienditeenindusvõrgu väljaarendamisega ja müügikohtade sisseseadmise (otsus nr 28) ning b) keeld tarnida nn “institutsionaalsetele” lõpptarbijatele (otsus nr 34).

Seevastu kuuluvad artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, kuid võidakse selle kohaldamisest vabastada edasimüüjate suhtes kehtestatud kohustus kontrollida, kas edasimüüjaid, kellele nemad kaupa tarnivad, on SABA tunnustanud, ning kohustus panna registrisse kirja müüdüd seadmed, nende numbrid ja ostjate nimed (otsuse nr 11 punktid b ja c ning otsus nr 29), samuti koostöölepingutega kehtestatud kohustused (otsus nr 29).

25. Iga hageja vaidlustatud elemendi puhul tuleb teha kindlaks, kas komisjon klassifitseeris need kõik õigesti, mis puudutab artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamist või mittekohaldamist nende suhtes, ning juhul, kui need kuuluvad keelu kohaldamisalasse, siis kas juhul, kui nende suhtes otsustati keeldu mitte kohaldada, nagu näeb ette artikli 85 lõige 3, kohaldas komisjon seda viimast õigusnormi õigesti.

1. SABA edasimüüjate suhtes kehtestatud kohustus tarnida kaupa edasimüümise eesmärgil ainult tunnustatud hulgi- ja jaemüüjatele

26. Hageja väitis, et hulgimüüjatele kehtestatud kohustus kontrollida isiklikult enne kauba tarnimist edasimüüjale, kas viimane on tõesti SABA tunnustatud edasimüüja, eelkõige kandes registrisse ja kontrollides rangelt kõikide SABA tarnitud seadmete numbreid ning kandes sinna ka müügikuupäevad ja ostjate nimed, ületab selle, mis on vajalik selektiivse võrgu säilitamise tagamiseks, ning moodustab kohustuse, mis on vastuolus iseteenindusliku hulgimüügi struktuuriga.

27. Kogu turundussüsteem, mis põhineb edasimüügikohtade valikul, eeldab tingimata – muidu ei oleks sellel mingit mõtet – võrku kuuluvate hulgimüüjate kohustust müüa kaupa ainult tunnustatud edasimüüjatele ning järelikult asjast huvitatud tootja võimalust kontrollida selle kohustuse täitmist.

Kohustusi, millega nõustuti kontrolli valdkonnas, ei saa nii kaua, kui need ei ületa taotletud eesmärki, pidada iseenesest konkurentsipiiranguks, vaid need moodustavad lisa põhikohustusele, mille kohaldamise tagamisele need kaasa aitavad.

Komisjon leidis õigusega, et need kohustusliku edasimüügi kokkuleppega kehtestatud kohustused ei ületa asjakohase kontrolli vajadusi ning moodustavad hulgimüüjale normaalse koormuse, sest varustatavate jaemüüjate ja tarnitavate toodete kindlakstegemine on siis, kui tegemist on kestvate tarbekaupadega, hulgimüügi ettevõtte normaalne nõue.

Mitte ületades niisiis seda, mis on vajalik nende eesmärgi saavutamiseks, ei kuulu need kontrollikohustused seetõttu, et nendega püütakse tagada tunnustamistingimuste täitmine, mis puudutab kutsekvalifikatsiooni kriteeriumeid, artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse, samal ajal kui seetõttu, et nendega tagatakse palju siduvamate kohustuste täitmine, kuuluvad need artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse, kui neid just ei vabastata koos põhikohustusega, mille juurde need kuuluvad, keelu kohaldamisest, nagu näeb ette artikli 85 lõige 3.

Eespool kirjeldatud kohustuste vastavus EMÜ asutamislepingule sõltub niisiis hinnangust, mis tuleb anda teistele hageja kritiseeritud elementidele.

2. Keeld tarnida otse institutsionaalsetele lõpptarbijatele

28. Komisjon, kohustades küll SABAd loobuma oma lõpptarbijate suhtes kehtestatud keelust tarnida kaupa kutselistele lõpptarbijatele, nõustus sellega, et säilitatakse keeld tarnida kaupa eratarbijatele, kaasa arvatud suurtele lõpptarbijatele, keda nimetatakse “institutsionaalseteks”, näiteks koolid, haiglad, kasarmud, haldusasutused ja muud sama laadi kliendid.

Komisjon arvab, et niisugune hulgimüüjate tegevusala piiramine ei ole mitte ainult kooskõlas Saksamaa õigusaktide ettekirjutustega, vaid ei kujuta endast ka konkurentsipiirangut artikli 85 lõike 1 tähenduses, sest vastavat hulgi- ja jaemüüja ülesannete lahutamisele ning et niisuguse lahutamise puudumisel oleks esimestel põhjendamatu konkurentsieelis teiste ees, mida seetõttu, et see ei ole vastavuses osutatud teenustega, artikkel 85 ei kaitse.

29. On selge, et mitu liikmesriiki on kehtestanud õigusaktid, mis eeldavad kohustusi ja koormusi, eelkõige ühiskondlikke ja maksualaseid, mis on jae- ja hulgimüügi puhul erinevad, nii et see kahjustaks konkurentsi, kui hulgimüüjad, kelle koormused on tavaliselt proportsionaalselt väiksemad sellesama

kaubandustasandi tõttu, kus nad tegutsevad, pakuksid jaemüüjatele konkurentsi jaedasimüügi ja eelkõige eratarbijate varustamise staadiumis.

Leides, et see ülesannete lahutatus on põhimõtteliselt kooskõlas konkurentsi mittekahjustamisega, ei rikkunud komisjon artikli 85 lõiget 1.

Hageja ei vaidlusta muide seda seisukohta ning kinnitab isegi, et tema müügisüsteem on korraldatud nii, et järgitakse seda vahetegemist, kuid väidab, et otsene tarnimine suurtele lõpptarbijatele, nõ "institutsionaalsetele" tarbijatele kuulub hulgimüüja ülesannete hulka.

Ta tugineb selles osas nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi (asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse elluviimise kohta hulgimüügi valdkonda kuuluvates tegevustes) artikli 2 lõikele 2, mille kohaselt "hulgimüügi valdkonda kuuluva tegevusega käesoleva direktiivi tähenduses tegeleb iga füüsiline või juriidiline isik, kes tavaliselt või kutsetööna ostab kaupu oma nimel ja oma huvides ning müüb neid edasi kas teistele ettevõtjatele, kes on hulgi- või jaemüüjad, või töötajatele või kutselistele või suurtarbijatele".

30. Selles direktiivis on toodud hulgimüüja ülesande definitsioon EMÜ asutamislepingus sätestatud asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust käsitlevate eeskirjade kohaldamise eesmärgil, kuid seda ei saa tõlgendada nii, et selle eesmärk on reguleerida artiklis 85 osutatud konkurentsiprobleeme.

Kui paljude toodete puhul, näiteks toidukaubad, ostavad mõned eratarbijad, näiteks asutused, kindlasti suuri koguseid, ei eelda asjaolu, et nad on asutused, seda, et nad on suurtarbijad ükskõik mis sorti toote puhul.

Leides, et SABA valmistatud toodete puhul ei olnud tarvis teha vahet erinevat liiki mittekutseliste lõpptarbijate vahel, ei ületanud komisjon oma kaalutusõiguse piire antud valdkonnas;

See on nii seda enam, et nii ehk teisiti on hageja kohustuseks tõestada, et meelelahutuselektroonika sektoris pöörduvad või pöördusid tema poole institutsioonilised mittekutselised eratarbijad, et neile tarnitaks suuri koguseid, kuid tema ei tõestanud oma niisugust väidet mitte kuidagi.

3. Hulgimüüjate suhtes kehtestatud kohustus hoolitseda kutselistele lõpptarbijatele kauba tarnimisel selle eest, et ostetud SABA seadmeid kasutatakse kutsetöoga seotud eesmärkidel

31. Vaidlustatud otsuse punkti 15 järgi "on SABA edasimüüjatele pealesunnitud kohustusliku edasimüügi kokkuleppe (lõike 2 punkt 2) kohaselt SABA hulgimüüjatel lisaks keelatud tarnida Saksamaa Liitvabariigi territooriumil ja Lääne-Berliinis SABA seadmeid lõpptarbijatele, välja arvatud kui need:

- tõestavad, et neil on töötus- või kaubandusettevõtte,

- kasutavad SABA tooteid kutsetööga seotud eesmärkidel, mis võivad tõsta ettevõtte tootlikkust, ning kirjutavad alla SABA poolt ette kirjutatud deklaratsioonile, mis tagab selle kohustuse täitmise, tõestades objektiivselt eespool nimetatud kutsetööga seotud eesmärke ja välistades igasuguse muu otstarbe ja hilisema võõrandamise”.

32. Nendest kaalutlustest selgub, et komisjon tunnistas vaidluse halduslikus etapis vastavalt Metro väitele, et SABA hulгимүүјate suhtes kehtestatud keeld müüa kaupu jaemүүјatele, kes ei kuulu meelelahutuselektroonika sektorisse, kuid soovivad osta SABA seadmeid nende kasutamiseks kutsetööga seotud eesmärkidel oma ettevõttes, ei ole kooskõlas artikli 85 lõikega 1 ning seda ei saa vabastada keelu mittekohaldamisest vastavalt artikli 85 lõikele 3.

Niisugune sobimatu konkurentsipiirangu kõrvaldamine peab siiski kokku sobima sellega, kui hulгимүүјad peavad kinni keelust tarnida kaupu lõpptarbijatele nende eravajaduste rahuldamiseks.

Niisiis on tootjal õigus kontrollida, kas täidetakse seda kohustust, mis on vajalik tema kahestaadiumilise edasimүүјisüsteemi struktuuri säilitamiseks, sest muidu ta ei saaks nõuda jaemүүјatelt, keda ta tunnustab, et need osutaksid teenuseid, mis on vajalikud selektiivse edasimүүјisüsteemi korralikuks toimimiseks.

Hageja kinnitab, esitamata siiski veenvaid tõendeid, et selles osas on kohustusliku edasimүүјi kokkulepetes ette nähtud kontrollikohustused vastuolus iseteenindusliku hulгимүүјiga ning aitavad nii kaasa selle konkurentsivormi kõrvaldamisele.

33. Hageja enda esitatud teabe järgi on iseteeninduslik hulгимүүј rajatud peamiselt asjaolule, et juurdepääs müügipindadele on eranditult ainult nendel, kellel on nimeline ostjakaart, mis võimaldab mitte ainult tuvastada kliendi nime, vaid ka kontrollida, kas tegemist on füüsilise või juriidilise isikuga, kellel on kaubandus-, käsitöö- või tööstusettevõtte.

Lisaks teostatakse selleks, et täita vähemalt mittetoiduainete osakonnas Saksamaa õigusakte, enne kauba väljastamist kontrolli, et veenduda, et tegemist on ostudega, mis tehti kas edasimүүјi või ostja ettevõttes kutsetööga seotud kasutamise eesmärgil, välistades eravajaduste rahuldamise.

Kohustusliku edasimүүјi kokkulepetega kehtestatud kontrollitoimingutel on sisuliselt sama ulatus, välja arvatud see, et kokkulepe kohustab hulгимүүјat laskma ostjal alla kirjutada deklaratsioonile, milles kinnitatakse, et ost tehakse kutsetööga seotud otstarbel.

Selles olukorras ei ilmne, et arvestades kuritarvitamisvõimalusi, mis kaasnevad iseenesest müügivõimaluste laiendamisega muudele eesmärkidele kui edasimүүј, oleks see täiendav nõue ebanõistlik ning kujutaks endast tõsist takistust, mis on vastuolus iseteenindusliku hulгимүүјi laadi endaga.

See on nii seda enam, et kehtestatud kohustus ei sisalda kohustust hoolitseda isiklikult selle eest, et ostjad täidavad kohustusi, millele nad on alla kirjutanud.

4. Hulгимüüjate kohustus teha koostööd SABA edasimüügivõrgu väljaarendamiseks, mille nad on võtnud, kirjutades alla koostöölepingutele

34. Selleks et saada SABA hulгимüüjaks Saksamaa Liitvabariigis või Lääne-Berliinis, peavad otsuse punkti 9 järgi olema täidetud järgmised tingimused: “SABA teatas komisjonile, et on põhimõtteliselt nõus tarnima oma tooteid Saksamaa Liitvabariigis ja Lääne-Berliinis kõikidele hulгимüüjatele:

a) kellel on spetsialiseerunud kaubandusettevõtte, see tähendab nendele, kes saavad üle 50% käibest raadiovastuvõtjate, televiisorite ja magnetofonide või muude elektrikaupade müügist või kes on avanud spetsiaalse osakonna raadiovastuvõtjate, televiisorite ja magnetofonide hulгимüügiks, mille käive on võrreldav meelelahutuselektroonika toodetele spetsialiseerunud hulгимüüja omaga;

b) kes aitavad kaasa SABA edasimüügivõrgu loomisele ja tugevdamisele;

c) kes osalevad SABA klienditeeninduses ning on eelkõige võimelised tagama klientidele tehnilise teeninduse ja nõustama neid pädevalt tänu koolitatud personalile;

d) kes kirjutavad alla SABA koostöölepingule;

e) kes kirjutavad alla SABA kohustusliku edasimüügi kokkulepetele ning järgivad nendes kehtestatud kohustuslikku edasimüüki”;

35. Hageja sõnutsi kujutavad kohustused, mis on toodud punktides a (spetsialiseerunud kaubandusettevõtte või spetsiaalne osakond), b (SABA võrgu tugevdamine) ja d (koostöölepingud), endast artikli 85 lõikega 1 keelatud konkurentsipiiranguid, mida komisjon ei võinud vabastada keelu kohaldamisest artikli 85 lõike 3 alusel, sest niisuguse vabastamise tingimused ei olnud täidetud.

a. Kohustus avada spetsiaalne osakond ja saada käivet, mis on võrreldav spetsialiseerunud hulгимüüja omaga

36. Neid kahte tingimust ei ole eraldi mainitud Euroopa Kohtule esitatud erinevates kokkulepete tekstides (EWG-Verpflichtungsschein SABA-Großhändler; Verpflichtungsschein Vertriebsbindung SABA-Großhändler Deutschland; EWG-Verpflichtungsschein SABA-Facheinzelhändler; Kooperationsvertrag), ilmneb, et need sõnastati Metro kaebuse uurimise käigus eelkõige ühes Metro 20. veebruari 1975. aasta kirjas, mille sisu edastati 5. märtsil 1975 hagejale.

Sellest järeldub, et tegemist on tingimusega, mis peab olema täidetud, et saada SABA tunnustatud edasimüüjaks, kui tegemist on mittespetsialiseerunud

edasimüüjatega, ja mis on osa komisjonis heaks kiidetud kogu edasimüügisüsteemist.

Niisiis tuleb selle ulatust arutada nii artikli 85 lõike 1 kui ka lõike 3 seisukohast.

37. Mittespetsialiseerunud hulgemüüjate kohustus avada spetsiaalne osakond, kus müüakse meelelahutuselektronikat, on niisugune, et see tagab kõnesolevate toodete müügi heades tingimustes ega kujuta endast seega konkurentsipiirangut artikli 85 lõike 1 tähenduses.

Seevastu kohustus saada käivet, mis on võrreldav spetsialiseerunud hulgemüüja omaga, ületab vajadused, mis tulenevad kvalitatiivsetest kriteeriumitest, mis on iseloomulikud selektiivse edasimüügi süsteemile, ning seega tuleb neid hinnata artikli 85 lõike 3 seisukohast.

38. See kohustus on antud juhul siiski seotud koostöölepingutes toodud kohustusega saada rahuldavat käivet, nii et seda tuleb arutada koos nimetatud lepingutega.

b. Kohustused, mis on toodud punktides b (aidata kaasa edasimüügivõrgu väljaarendamisele) ja d (kirjutada alla koostöölepingutele)

39. Kohustused, mis on toodud punktis b, nimelt aidata kaasa edasimüügivõrgu loomisele ja väljaarendamisele, ja punktis d, nimelt kirjutada alla koostöölepingutele, millega hulgemüüja kohustub saama käivet, mida SABA peab rahuldavaks, ning mis sisaldavad ostukohustusi kuuekuuliseks ajavahemikuks, samuti ladustamiskohustusi, ületavad samaaegselt hulgemüügi ettevõtte normaalsed kohustused ning kvalitatiivsetel nõudmistel põhineva selektiivse edasimüügi süsteemi vajadused.

Need seovad tunnustatud edasimüüjad tugevalt SABAGA ning võivad tuua kaasa niisuguste ettevõtete kõrvalejätmise, kes täidavad küll kvalitatiivseid vastuvõtutingimusi, kuid ei ole võimelised täitma neid kohustusi või ei taha seda teha, ning võivad seega viia selleni, et müügikohtade arv ja asutamine on piiratud.

Neid võib niisiis vabastada artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisest ainult siis, kui on täidetud artikli 85 lõikes 3 loetletud tingimused.

40. Komisjoni sõnutsi (otsus nr 28) ei kujuta hulgemüüjate kohustus "osaleda edasimüügivõrgu väljaarendamises" endast siiski konkurentsipiirangut, mis kuuluks artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse.

Selle hinnangu puhul jäetakse kahe silma vahele selle õigusnormi ulatus, sest hulgemüüja ülesanne ei ole edendada ühe või teise tootja toodangut, vaid tagada jaemüügile varustamine, mille puhul on olemas tootjatevaheline konkurents, nii et hulgemüüja kohustused, mis piiravad tema vabadust selles osas, kujutavad endast konkurentsipiirangut.

See vale hinnang ei muuda siiski vaidlustatud otsust vigaseks, sest ilmneb, et kohustus osaleda SABA edasimüüjivõrgu väljaarendamises on tegelikult seotud koostöölepingus loetletud kohustustega, mida komisjon pidas lubatavaks konkurentsipiiranguks ainult artikli 85 lõike 3 raames.

Niisiis tuleb teha kindlaks, kas need tingimused on täidetud.

41. “Koostööleping”, mis tuleb sõlmida SABA ja hulгимүүja vahel, sisaldab:

1) SABALE üldist liiki kohustusi (konsultatsioonid SABA hulгимүүjate tulundusühistutega küsimustes, mis pakuvad huvi kahepoolsete kaubandussuhete seisukohast, tehniline teave, finantskoostöö);

2) SABALE spetsiifilisemaid kohustusi (koostöö reklaami alal, garantiimaksete hüvitamine);

3) mõlemale poolele kohustusi kehtestavaid sätteid, mis puudutab tarnelepinguid.

Seesama leping sisaldab SABA hulгимүүjale kohustust sõlmida vähemalt kuus kuud varem SABAGA tarnelepingud, mis käsitlevad toodete kogust, mille puhul on võetud arvesse meelelahutuselektroonika siseturu tõenäolist kasvu viisil, mis on sobiv ühele ja teisele poolele, samuti ladustamiskohustusi.

Lisaks kohustub SABA hulгимүүja saama “sobiva suurusega” käivet (*ein angemessener Umsatz*) SABA seadmete alal.

SABA omalt poolt kohustub maksma hulгимүүjatele aastapreemiat, mis arvutatakse arvete netoväärtuse põhjal ja mille summa on 0-2% sõltuvalt tarnelepinguga võetud kohustuste täitmise tasemest.

Selle “preemia” maksmist kombineeritakse lisaks “prognoositava juhtimise” aastapreemiaga, mida makstakse selle eest, kui hulгимүүja nõustub 100% või üle 95% ulatuses SABA välja töötatud tarneettepanekutega, kui täideti nendel ettepanekutel põhinevat tarnelepingut.

42. Artikli 85 lõike 3 järgi peavad artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu mittekohtlemiseks olema täidetud järgmised tingimused: 1) kokkulepe aitab parandada kaupade tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, 2) tarbijatel võimaldatakse saada sellest tulenevast kasust õiglane osa, 3) ei kehtestata piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud, 4) ei anta asjassepuutuvatele ettevõtetele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

43. Tarnelepinguid sõlmitakse eelpool nimetatud tingimuste osas kuuekuuliseks ajavahemikuks, arvestades turu tõenäolist kasvu, ning see peab võimaldama samal ajal tagada teatud stabiilsuse kõnesolevate toodetega varustamises, millest

peab tulenema hulgimüüja juures kaupa varuvate isikute vajaduste parem rahuldamine ning nende tarnelepingute suhteliselt lühikese kestuse tõttu paindlikkuse tase, mis võimaldab kohandada toodangu turu muutuvatele vajadustele.

Nii tagatakse korrapärasem edasimüük, mis toob kasu ühтеаegu tootjale, kes osaleb kõnesoleva toote turu ettenähtud laienemises, hulgimüüjale, kellele tagatakse tema varustamine, ning lõpuks ettevõtetele, kes varuvad kaupa hulgimüüja juures, sest olemasolevate toodete valik on laiem.

Edasimüük paraneb ka tänu koostöölepingu klauslile, mis kohustab SABAd hüvitama hulgimüüjatele garantiimaksud ning tarnima tagavaraosasid, mis on vajalikud garantiiremondi tegemiseks.

Lisaks moodustab tarnekavade sõlmimine mõistlikuks ajavahemikuks tööhõive säilitamise seisukohast stabiliseeriva elemendi, mis seetõttu, et parandab üldisi tootmistingimusi, eriti ebasoodsa majanduskonjunkturi olukorras, asetub nende eesmärkide raamistikku, millele on viidatud artikli 85 lõikes 3.

44. Teiseks tuleb teha selgeks, kas hulgimüüjatele koostöölepinguga kehtestatud piirangud on püstitatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud.

45. Teatud ajavahemikku hõlmavate kohustuste puudumise korral saavad tootja ja tunnustatud hulgimüüja suhted kujuneda ainult juhuslikeks suheteks, mis ei võimaldaks saavutada vajalikku stabiilsust, mis aitaks spetsialiseerunud hulgimüüjatel ja tootjatel täita teisi parema varustuse tagavaid kohustusi.

Leides, et piirates tarnelepinguga hõlmatud ajavahemikku kuue kuuga, jääb koostööleping vajaliku piiresse, ei ületanud komisjon ilmselgelt kaalutusõigust, mis tal antud küsimuses on.

46. Artikli 85 lõike 3 kohaselt peab konkurentsi piirav kokkulepe selleks, et selle saaks vabastada keelu mittekohaldamisest, parandama mitte ainult toodete levitamist, vaid võimaldama tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa.

47. Vaidlustatud otsuse järgi on hulgimüüjatele koostöölepinguga kehtestatud varustamistingimused niisugused, et toovad otseselt kasu tarbijatele, sest tagavad pideva varustamise ja jaemüüjate juures suurema kaubavaliku lõplikele eratarbijatele.

Lisaks avaldavat elav konkurents meelelahutuselektroonika sektoris piisavat survet, et SABA ja hulgimüüjad kannaksid tarbijatele üle eelised, mis kaasnevad koostöölepingutest tuleneva tootmise ja edasimüügi ratsionaliseerimisega.

48. Korrapärane varustamine kujutab antud olukorras endast tarbijatele eelist, mis on piisav, et seda saaks pidada õiglaseks osaks kasust, mis tuleneb komisjoni poolt lubatud konkrentsi piiranguga kaasnevast paranemisest.

Isegi kui võib kahelda, kas eeldust, et konkurentsipurve on piisav selleks, et SABA ja hulгимүүjad kannaksid tarbijatele üle ühe osa kasust, mis kaasneb edasimүүgivõrgu ratsionaliseerimisega, võib pidada artikli 85 lõike 3 sellesisulisele nõudele vastavaks, võib siiski nõustuda, et keelu kohaldamisest vabastamine on antud juhul piisavalt põhjendatud eeliseга, mille annab tarbijatele paranenud varustamine.

49. Tuleb teha selgeks, kas koostöölepingus olevad kohustused ei anna asjaomastele ettevõtetele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa puhul.

50. Eespool toodud kaalutlustest selgub, et iseteeninduslikud hulгимүүgiettevõtted võivad SABA poolt hulгимүүjana tunnustamiseks kehtestatud tingimused täita suures osas ilma raskusteta.

Kuigi ostuplaanid, mille hulгимүүjad on kohustatud allkirjastama koostöölepingus, kujutavad endast tõenäoliselt elementi, mis on sellele edasimүүgikanalile omaste meetodite seisukohast võõras, ei ilmne, et kaaludes meelelahutuselektroonika konkreetse sektoris esiteks koostöölepingute vajadust, et tagada SABA edasimүүgivõrgule eelkõige spetsialiseerunud hulгимүүjate osas piisav ühtlus, ning teiseks ületatavaid raskusi, mis nendest iseteeninduslikele hulгимүүgiettevõtetele tulenevad, ning eelistades esimesi, oleks komisjon seevastu ületanud talle antud küsimuses kuuluva kaalutlusõiguse piire.

See võiks olla teisiti, kui eelkõige SABA võrgule sarnase sisuga selektiivse turustamise võrkude mitmekordistamisega kõrvaldataks meelelahutuselektroonika sektoris tõepoolest iseteeninduslikud hulгимүүgiettevõtted kui edasimүүjad.

Eespool toodud kaalutlustest tuleneb siiski, et see ei olnud nii hetkel, mil vaidlustatud otsus tehti.

Nõnda ei põhine see otsus ilmselgelt nende majandustingimuste ekslikul hindamisel, milles leiab aset kõnesoleva sektori konkurents.

51. Hagi tuleb tagasi lükata.

[

Kohtukulud

52. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

Nimetatud õigusnormi teise lõigu järgi otsustab siis, kui kaotanud poolel on mitu isikut, kohtukulude jaotamise Euroopa Kohus.

Kohtuvaidluse kaotas hageja, tuleb kohtukulud jätta tema kanda, kusjuures menetlusse astuja SB-Verband kannab kulud, mida põhjustas tema menetlusse astumine.

Esitatud põhjendustest lähtudes

□

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1) jätta hagi rahuldamata;**
- 2) menetlusse astuja SB-Verband kannab kulud, mida põhjustas tema menetlusse astumine;**
- 3) ülejäänud kohtukulud kannab hageja.]**

Kutscher Sørensen Bosco Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe Touffait

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. oktoobril 1977. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher